

Trouw 07-02-2008

'Mijn werk zit erop. Wereldvrede is onvermijdelijk'

KOERT VAN DER VELDE

Al langer werd er gespeculeerd over zijn heengaan. Maar deze week is Maharishi Mahesh Yogi, goeroe van de transcendentie meditatie, volgens zijn beweging dan toch echt overleden. Het ritueel is alleen weggelegd voor grote heiligen. Maharishi Mahesh Yogi, de leider van de beweging voor transcendentie meditatie (TM), zou zo'n heilige zijn, en daarom wordt zijn lichaam naar India gebracht, waarschijnlijk naar Allahabad, waar hij dan aan de heilige rivier de Ganges wordt toevertrouwd.

Maharishi, maakte zijn organisatie gisteren bekend, is dinsdag overleden op waarschijnlijk 91-jarige leeftijd. Zijn precieze geboortedatum is niet bekend, en ook over zijn overlijden zijn vaker twijfels geuit. De laatste jaren liet de Maharishi zich niet meer zien, en er deden al lang speculaties de ronde dat de grote leider overleden was, maar vanwege zijn charisma binnen de organisatie niet gemist kon worden. Eind vorig jaar was hij volgens woordvoerder Rik Jung 'met pensioen gegaan'.

De goeroe voelde zijn dood aankomen, denkt Jung. „Zoals dat bij een groot heilige past. We zijn niet in de rouw. We zijn in feeststemming. Maharishi kon gaan. Hij had de organisatiestructuur van zijn beweging nu helemaal gevestigd.”

Maharishi woonde sinds 1990 in Nederland, waar trouwe volgelingen al een modelstad hadden opgezet in Lelystad. Hij vestigde zich in het Limburgse Vlodrop, waar de organisatie verwickeld raakte in een strijd over de toekomst van het door haar gekochte klooster. Dat moest volgens de geestelijke leider plat worden gegooid om plaats te maken voor een gebouw dat wél in overeenstemming was met de kosmische wetten.

Volgens die wetten ziet de wereld er heel wat anders uit dan meestal gedacht wordt. Zo kunnen gevorderde TM'ers 'hoppen', zoals dat heet. In de hogere bewustzijnstoestand, waardoor ze tijdens de door Maharishi voorgeschreven oefeningen raken, zouden ze de zwaartekracht kunnen opheffen, even kunnen vliegen.

Als maar genoeg mensen Maharishi's eenvoudige meditatietechniek zouden toepassen, is de wereldvrede binnen handbereik, meent de organisatie, en dat draagt ze met verve uit. Een handvol mediterende TM'ers zou de criminaliteitscijfers al doen dalen. Stapels 'wetenschappelijke' onderzoeken moeten dit bewijzen. Volgens de minister van wetenschap en technologie van de beweging, de Amerikaanse fysicus John Hagelin, waren de laatste woorden van de Maharishi: „Mijn werk zit erop, de wereldvrede is onvermijdelijk.”

De overleden meester had volgens Raja Willem, een van de geestelijke leiders van de beweging, tot op dat moment 53 jaar lang 20 uur per dag gewerkt.

Regelmatig haalde de organisatie het nieuws met megalomane plannen – het opkopen van delen van Mozambique om daar een 'Vrederijk' te beginnen, het bouwen van megapretparken en de hoogste torens op aarde.

Er kwam nooit wat van terecht. Ook de politiek bood geen weg om de wereld te verbeteren. In Nederland ging de Natuurwetpartij, die nauw verbonden was aan de TM-beweging, ondanks al het gemediteer voor Kamerzetels, al snel weer ter ziele.

Toen de Beatles en andere bekendheden zich in de jaren zestig bij de Maharishi aansloten, betekende dat een doorbraak. Met alle publiciteit groeide de beweging sterk. Maar ze raakte later in het slop, mede door berichten over al te hoge prijzen voor cursussen en druk op volgelingen om te doneren. Maharishi kreeg de spottende titel 'Veririchi'. TM claimt wereldwijd 5 miljoen aanhangers te hebben, maar dat aantal is onwaarschijnlijk.

De transcendentie meditatietechniek is een synthese van hindoeïstische en westerse inzichten. De TM'er moet twee keer per dag twintig minuten mediteren op de persoonlijke mantra, spreuk, die hij heeft gekregen. De methode sloot goed aan bij de tijdgeest, en vulde in de jaren zestig een gat in de markt op het gebied van 'zelfverwerkelijking'.

In de loop der jaren werd de meditatiemarkt echter steeds voller en werd transcendente meditatie een methode die last kreeg van vergrijzing. De hiërarchische structuur en de geheimhoudingsplicht maakten transcendente meditatie bij de jongere generatie onaantrekkelijk.

De grote goeroe wordt opgevolgd door een Libanees wiens officiële naam luidt: 'Zijne majesteit Maharadja Nader Raam, Eerste Bestuurder van het Universele Land van Wereldvrede'. Hij wordt bijgestaan door een hele hofhouding aan ministers (één voor 'culturele integriteit', één voor 'wetenschap en techniek') en in goudkleurige tenues gehulde raja's, een soort bisschoppen.

Woordvoerder Jung heeft er alle vertrouwen in dat het nu ook zonder de Maharishi gaat lukken. „Er wacht een stralende toekomst voor de mensheid.”

Maharishi Mahesh Yogi 1917–2008